

**VILNIAUS RAJONO SAVIVALDYBĖS SMURTO ARTIMOJE APLINKOJE
PREVENCIJOS KOMISIJOS POSĖDŽIO PROTOKOLAS**

2024 m. rugsėjo 26 d. Nr. SPŠV-74

Vilnius

Posėdis vyko 2024-09-26, 10.00 val.

Posėdžio dalyviai:

1. Vilniaus rajono savivaldybės administracijos socialinių paslaugų šeimai ir vaikui skyriaus vedėja Kristina Malinovska;
2. Asociacijos „Savarankiškas gyvenimas“ prezidentas - Žilvinas Mišeikis;
3. Vilniaus apygardos prokuratūros Vilniaus apylinkės prokuratūros Šeštojo skyriaus prokurorė Vaida Matuzonienė;
4. Lietuvos kalėjimų tarnybos Vilniaus kalėjimo Resocializacijos skyriaus viršininkės pavaduotoja - Raimonda Kazlauskienė;
5. Lietuvos probacijos tarnybos Vilniaus regiono skyriaus vyr. specialistė - Nadiežda Kudrauskas;
6. Vilniaus rajono socialinių paslaugų centro direktorė – Beata Bartkienė;
7. Moterų informacijos centro konsultantė Nomeda Cibarauskienė;
8. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Vilniaus apskrities vaiko teisių apsaugos skyriaus vyr. specialistė Irma Cibulskienė;
9. Vilniaus rajono savivaldybės tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinatore Juliana Lipinska.

Eil. Nr.	DARBOTVARKĖ
1.	Vilniaus rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos naujų narių prisistatymas.
2.	Smurtą artimoje aplinkoje patiriančių ir (ar) smurto artimoje aplinkoje pavojų patiriančių asmenų su negalia apsaugos aptarimas.
3.	Smurtinio elgesio artimoje aplinkoje keitimo programos organizavimo aptarimas.
4.	Sekančio Vilniaus rajono savivaldybės smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos posėdžio data.

1. SVARSTYTA.

Posėdis prasidėjo naujų komisijos narių prisistatymu bei komisijos tikslo.

1. NUTARTA.

Posėdžiui prasidėjus, nauji komisijos nariai prisistatė, o vėliau visi dalyviai dar kartą prisiminė kiekvieno nario profesinę patirtį ir darbinę sritį. Tuomet buvo iš naujo aptarti komisijos tikslai ir veiklos kryptys. SKPC (Specializuotos kompleksinės pagalbos centras) atstovė taip pat pristatė smurto artimoje aplinkoje statistikos duomenis Vilniaus rajone. Buvo pabrėžta, kad Vilniaus rajono institucijos pirmąją pagal pranešimų apie smurtą artimoje aplinkoje skaičių, kuris pasiekė 1020 pranešimų. Ypač daug pranešimų gaunama iš sveikatos priežiūros įstaigų. SKPC atstovė padėkojo ir pažymėjo, kad Vilniaus rajono socialinių paslaugų centras dažnai kviečia SKPC specialistus dalyvauti atvejo vadybos procesuose.

2. SVARSTYTA.

Posėdžio metu taip pat buvo išsamiai svarstoma pagalba asmenims su negalia, patiriantiems smurtą artimoje aplinkoje arba esantiems smurto artimoje aplinkoje pavojuje. Aptarta šios pagalbos specifika, atsižvelgiant į ypatingus iššūkius, su kuriais susiduria asmenys su negalia. Diskusijų metu buvo ieškoma sprendimų, kaip užtikrinti efektyvesnę ir labiau pritaiktą pagalbą šiai pažeidžiamai grupei. Svarstyta, kaip pagerinti prieinamumą prie socialinių, sveikatos ir teisinių paslaugų, kurios būtų lengviau pasiekiamos ir pritaikytos asmenims su negalia. Buvo aptarti galimi bendradarbiavimo modeliai tarp skirtingų institucijų, siekiant sukurti individualizuotą pagalbos mechanizmą. Taip pat buvo iškelta būtinybė didinti specialistų kompetencijas, kad jie galėtų geriau atpažinti smurto artimoje aplinkoje požymius tarp asmenų su negalia ir tinkamai į tai reaguoti.

2. NUTARTA.

Posėdžio metu, remiantis Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (SADM) rekomendacijomis, buvo nuspręsta parengti savivaldybės ir įvairių institucijų bendradarbiavimo algoritmą, skirtą teikti pagalbą asmenims su negalia, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje. Šis algoritmas būtų skirtas užtikrinti, kad kiekviena institucija žinotų savo vaidmenį ir veiksmų seką, kai susiduria su smurto artimoje aplinkoje prieš asmenį su negalia atveju, taip padidinant veiksmingumą ir koordinuotą atsaką. Taip pat buvo pasiūlyta įgyvendinti dienos socialinės globos paslaugą kaip vieną iš pagalbos būdų, siekiant suteikti ne tik fizinę apsaugą, bet ir emocinę bei socialinę pagalbą. Ši paslauga leistų asmenims su negalia, nukentėjusiems nuo smurto artimoje aplinkoje, gauti reikiamą pagalbą saugioje aplinkoje, taip pat padėtų užtikrinti, kad jie turėtų prieigą prie reikalingų socialinių ir sveikatos paslaugų bei palaikytų savo kasdienę gyvenimo kokybę. Be to, buvo priimtas sprendimas užmegzti glaudesnę bendradarbiavimą su policija. Nuspręsta parengti aiškias gaires ir informacinius paketus policijos pareigūnams, kad jie turėtų konkretų veiksmų planą ir metodikas.

3. SVARSTYTA.

Posėdžio metu buvo išsamiai aptarta problema, susijusi su paslaugų dubliavimusi ir tam tikrų institucijų kompetencijos trūkumu teikiant pagalbą asmenims, patiriantiems smurtą artimoje aplinkoje, ypač asmenims su negalia. Buvo pastebėta, kad kai kurios institucijos atlieka panašias ar net tas pačias funkcijas, dėl ko kyla ne tik biurokratinių kliūčių, bet ir sumažėja veiklos efektyvumas. Dėl paslaugų dubliavimosi dažnai pasimetama, kuri institucija atsako už

konkretų veiksmą, o nukentėjusieji gali nesulaukti tinkamos ir laiku teikiamos pagalbos. Be to, buvo išreikštas susirūpinimas dėl tam tikrų institucijų specialistų trūkumo ar jų kompetencijos stokos, ypač kalbant apie darbą su pažeidžiamomis grupėmis, tokiomis kaip asmenys su negalia. Aptarta, kad trūksta specialistų, galinčių kompetentingai spręsti sudėtingus smurto artimoje aplinkoje atvejus, suprasti asmenų su negalia poreikius ir tinkamai reaguoti į situacijas, kuriose reikia ne tik greito atsako, bet ir specializuotų žinių apie negalios specifiką. Ypatingas dėmesys buvo skirtas dabartinei situacijai policijos sektoriuje. Paminėta, kad policija susiduria su žmogiškųjų išteklių trūkumu – ypač trūksta specializuotų pareigūnų, galinčių dirbti su smurto artimoje aplinkoje atvejais.

3. NUTARTA.

Posėdžio metu probacijos tarnybos atstovė pristatė naują prevencijos priemonę, kuri bus vykdoma glaudžiai bendradarbiaujant su policijos pareigūnais. Šios priemonės tikslas – apsilankyti šeimose, kuriose gyvena nuteisti asmenys, siekiant užkirsti kelią galimiems smurto artimoje aplinkoje atvejams ir užtikrinti, kad tokiose šeimose būtų sukurtos saugios sąlygos. Prevencinės priemonės metu bus vykdomi reguliariai planuojami vizitai į nuteistųjų asmenų gyvenamąsias vietas. Šių apsilankymų metu probacijos pareigūnai kartu su policijos atstovais stebės, ar šeimoje nepasireiškia smurto požymiai, taip pat ar nuteistasis laikosi teismo nustatytų įsipareigojimų, pavyzdžiui, nevartoja alkoholio, nesivelia į konfliktus arba laikosi nustatytų probacijos sąlygų. Be to, šios priemonės tikslas yra užtikrinti, kad šeimos nariai, ypač vaikai, partneriai ar kiti pažeidžiami asmenys, būtų apsaugoti nuo galimo smurto.

Svarbu tai, kad ši prevencijos priemonė nebus tik formalus patikrinimas – vizitų metu bus siekiama užmegzti ryšį su šeimos nariais ir nuteistuoju, aptarti galimus sunkumus ir ieškoti būdų, kaip pagerinti šeimos mikroklimatą bei užkirsti kelią smurtui artimoje aplinkoje. Probacijos atstovai ir pareigūnai taip pat teiks informaciją apie pagalbos galimybes, pvz., socialines paslaugas, psichologinę pagalbą ar reabilitacijos programas.

4. SVARSTYTA.

Kalbėta apie ekspertinį vertinimą, kurį vykdo policijos pareigūnai, atskleidė tam tikrus šio vertinimo trūkumus ir specifines problemas. Diskusijoje pabrėžta, kad dabartinis vertinimo procesas ne visada yra pakankamai efektyvus. Viena iš pagrindinių priežasčių – tai, kad policijos pareigūnai ne visada turi pakankamai išsamias ir specializuotas žinias, reikalingas sudėtingiems atvejams įvertinti, ypač susijusiems su smurtu artimoje aplinkoje ar kitomis socialinėmis problemomis, reikalaujančiomis ne tik teisinių, bet ir psichologinių ar socialinių žinių. SKPC atstovė taip pat išsakė savo nuomonę dėl apsaugos nuo smurto orderio efektyvumo, pabrėždama, kad šios priemonės veiksmingumas yra pakankamai kvestionuotinas. Nors teoriškai orderis turėtų užtikrinti nukentėjusiojo saugumą, praktikoje pasitaiko atvejų, kai šis įrankis nėra naudojamas arba naudojamas nepakankamai. Tokią situaciją lemia tiek praktiniai įgyvendinimo sunkumai, tiek teisinės ir socialinės spragos. Taip pat atkreiptas dėmesys, kad vien orderis, be kitų papildomų priemonių, ne visada sugeba efektyviai apsaugoti nukentėjusįjį nuo pakartotinės grėsmės.

4. NUTARTA.

Bendradarbiavimo su policija vystymas yra vienas svarbiausių uždavinių siekiant gerinti smurto artimoje aplinkoje atvejų valdymą ir apsaugos priemonių efektyvumą. Policija yra pirmoji institucija, kuri reaguoja į smurto atvejus, todėl jų bendradarbiavimas su kitomis

institucijomis, tokiomis kaip socialinės įstaigos, nevyriausybinių organizacijos ir SKPC, yra itin reikšmingas norint užtikrinti visapusišką pagalbą nukentėjusiems. Nutarta svarstyti galimybę kurti glaudesnį bendradarbiavimo mechanizmą, kuris apimtų ne tik operatyvų reagavimą, bet ir ilgalaikę prevenciją bei pagalbos teikimą nukentėjusiems. Vienas iš siūlomų mechanizmų galėtų būti dažnesni bendri mokymai tarp policijos ir socialinių darbuotojų ar psichologų, kurie leistų geriau suprasti vieniems kitų darbo specifiką ir efektyviau bendradarbiauti praktiniu lygmeniu. Tokio mechanizmo kūrimas taip pat galėtų prisidėti prie pasitikėjimo policija ir kitomis institucijomis didinimo, kad nukentėjusieji jaustųsi labiau apsaugoti ir išgirsti. Bendradarbiaujant būtų galima kurti integruotus sprendimus, kurie apimtų ne tik reagavimą į smurtą, bet ir jo prevenciją bei aukų socialinę reabilitaciją.

5. SVARSTYTA.

Diskusijos metu daug dėmesio buvo skirta sveikatos įstaigų įsitraukimui į smurto artimoje aplinkoje pagalbos procesą. Buvo pabrėžta, kad sveikatos priežiūros įstaigos, įskaitant ligonines, poliklinikas ir šeimos gydytojų kabinetus, dažnai būna pirmosios vietos, kuriose nukentėjusieji kreipiasi pagalbos. Dėl to sveikatos priežiūros specialistai atsiduria svarbioje padėtyje ir gali atlikti reikšmingą vaidmenį atpažįstant smurto atvejus bei nukreipiant nukentėjusiuosius į atitinkamas pagalbos struktūras. Diskusijoje pabrėžta, kad būtina tobulinti SAA atpažinimo kriterijus, įtraukiant ne tik fizinius sužalojimus, bet ir emocinius bei psichologinius simptomus. Sveikatos priežiūros specialistai turėtų būti apmokomi atpažinti subtilius smurto požymius, pavyzdžiui, pasikartojančias traumas, baimę bendraujant su partneriu ar šeimos nariu, izoliuotą elgesį ar nuolatinį nerimo jausmą. Šiuos ženklus gali būti sunku pastebėti, tačiau jie dažnai rodo ilgalaikį psichologinį ar emocinį smurtą. Be to, akcentuota, kad sveikatos priežiūros įstaigos turėtų turėti aiškias procedūras ir tinklus, skirtus nukentėjusiems padėti. Tai galėtų apimti bendradarbiavimą su teisėsaugos institucijomis, nevyriausybėmis organizacijomis ir specializuotomis smurto aukų pagalbos įstaigomis. Tokiu būdu medikai galėtų ne tik suteikti skubią medicininę pagalbą, bet ir užtikrinti, kad nukentėjusieji gautų visapusišką paramą – psichologinę, teisinę ir socialinę.

5. NUTARTA.

Susipažinti su Specializuotos kompleksinės pagalbos centrų metodinės pagalbos centro parengtu smurto artimoje aplinkoje patyrusio ar smurto artimoje aplinkoje pavojų patirinančio asmens identifikavimo kriterijų projektu bei pateikti savo pastabas ar pasiūlymus.

6. SVARSTYTA.

Diskusijų metu buvo svarstytas smurto artimoje aplinkoje savaitės paminėjimas, kurio tikslas – didinti visuomenės sąmoningumą apie smurto artimoje aplinkoje problemą, skatinant diskusiją ir šviečiant įvairias bendruomenes. Ši savaitė galėtų tapti puikia proga organizuoti renginius, skirtus informuoti apie smurto prevenciją, atpažinimą ir pagalbą nukentėjusiems.

6. NUTARTA.

SKPC atstovė informavo, kad bus organizuojamas nuotolinis susitikimas su komisijų pirmininkais dėl smurto savaitės paminėjimo. Taip pat, SKPC atstovė paminėjo, kad yra rengiamas bendras priemonių kalendorius, kuris turėtų būti visoje Vilniaus apskrityje.

7. SVARSTYTA.

Svarstyta sekanti posėdžio data.

7. NUTARTA.

Sekanti posėdžio data - lapkričio 28 d. 14 val. Tikslī informacija apie posėdžio vietą bus pateikta el. paštu.

Vilniaus rajono savivaldybės
Smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos
pirmininkė

Kristina Malinovska

Vilniaus rajono savivaldybės
Smurto artimoje aplinkoje prevencijos komisijos
sekretorė

Patricija Litovčenko